

Seria:	Profesorki Super-Babki
Nr odcinka:	245
Podseria:	Rektor uczelni akademickiej
Podseria:	wykładowczynie WWP
Podseria:	składanki
Podseria:	Doctor Honoris Causa
Podseria:	więźniarki obozów i łagrów

Natalia Gąsiorowska-Grabowska

Rektor WSP¹ w Łodzi

Omawiana/Polecana książka:

- [1] Leszko Miastkowski: SYLWETKI ŁÓDZKICH UCZONYCH, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995.
- [2] <https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/4265/19--Problem-nauczania-historii--Kulczykowska-Slusarczyk.pdf?sequence=1>; KULCZYKOWSKA-ŚLUSARCZYK, Anna. Problem nauczania historii społeczno-gospodarczej w poglądach i pracy dydaktycznej Natalii Gąsiorowskiej-Grabowskiej w dwudziestoleciu międzywojennym. 1977.

Seria popularyzuje czytelnictwo. Każdy odcinek to esej będący formą **recenzji książki** (książek) „wymieszanej” z przedstawieniem/popularyzacją postaci, której dotyczy książka. Eseista nie jest historykiem, ale oprócz danej książki czyta artykuły naukowe oraz strony internetowe związane z tematem, zatem przygotowanie eseju może trwać tygodniami lub miesiącami. Co różni opisy sylwetek z naszej serii z innymi źródłami - tzw. „personal touch” tzn. to iż postacie zrobiły wrażenie na eseiście, jest pod wpływem ich wielkości, wyjątkowości i/lub innych czynników, i chce przekazać to czytelnikom. Różnica polega na wyklikaniu jak najwięcej zasobów internetowych i podanie do nich linków. Są tacy co wątpią w prawdziwość danych on-line bo często nie ma autorów. To już sami czytelnicy muszą ocenić wiarygodność źródeł elektronicznych, choć czasem są one po prostu elektroniczną

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wy%C5%BCsza_szko%C5%82a_pedagogiczna; informacje o historycznej uczelni, która została włączona do Uniwersytetu Łódzkiego; szkoły typu WSP były charakterystyczne dla Polski socjalistycznej <<>>.

wersją dokumentu na papierze. Tym razem polecana jest książka [1] oraz artykuł naukowy dostępny on-line [2].

Odcinki są ilustrowane własnymi zdjęciami eseisty, co oznacza iż trzeba pojechać w miejsca związane z Bohaterką, dodatkowo przeglądane są zasoby NAC = Narodowego Archiwum Cyfrowego i innych archiwów cyfrowych (np. Polona, Śląska lub Pomorska Biblioteka Cyfrowa). Kopiowane są zdjęcia związane z postaciami, które nie są objęte prawami autorskimi - to wręcz zadziwiające, że znaleziono wiele dostępnych fotografii, które nie były publikowane w innych artykułach lub książkach (o ile orientuje się eseista).

Tytułową Bohaterką odcinka jest Pani Profesor **Natalia Gąsiorowska-Grabowska**. Wyróżniono tutaj kilka **podserii** równocześnie np.: „Rektor uczelni akademickiej” (inne Heroiny odc. 147, 162²/ale wtedy nie wiadomo/, 216), „Wykładowczynie WWP” (inne odc. 166, 206, 243, 244). Podseria „składanki” odnosi się do publikacji, gdzie jednocześnie opisano postacie wielu Bohatek, więc zwykle wybieranych jest kilka ‘reprezentacyjnych’ postaci - najbardziej pasujących do profilu naszej serii. Zatem zostaną przedstawionych jeszcze dwie inne Bohaterki tj.: dr Jadwiga Krasicka (str. 41-42) oraz doc. dr Anna Rynkowska. Natomiast Prof. dr hab. Helena Radlińska (str. 73-75) jest bohaterką odcinka nr 166, a Prof. dr Zofia Daszyńska-Golińska (str. 18-19) - odcinka 206 naszej serii.

Pierwsza Bohaterka

Pani **Natalia Gąsiorowska-Grabowska** była córką Józefa Gąsiorowskiego (zubożałego szlachcica) i Marii z Trawińskich (urzędniczki). Urodziła się 20 maja 1881r. w Orzyszu³ (dziś woj. Warmińsko-Mazurskie). Od 1871r. miasto należało do **zjednoczonych Niemiec**⁴. Zapewne rodzice mówili i po polsku i po niemiecku jako obywatele Prus, a potem Niemiec. Zapewne przenieśli się do Warszawy, bo Natalia kształciła się na pensji H. Czarnockiej w Warszawie (do 1897 roku), a następnie na Kursie Pedagogicznym w Warszawie (1902-1903). Warszawa należała do zaboru rosyjskiego. Musiała zatem władać językiem rosyjskim.

W latach 1903-1904 studiowała historię i historię prawa na uniwersytecie w Heidelbergu. Heidelberg leży na południe od Frankfurtu nad Menem. To jeden

² <https://pedagogium.pl/o-uczelni/wladze-uczelni/>; otwierano 10.04.2023.

³ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Orzysz>; o Jej mieście rodzinnym.

⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Cesarstwo_Niemieckie; w 1871r. nastąpiło zjednoczenie NIEMIEC pod wodzą Prus.

z najstarszych uniwersytetów w Niemczech. Eseista chodził po uliczkach tego miasta. W latach 1904-1905 kontynuowała studia, a mianowicie historię na uniwersytecie w Paryżu oraz ekonomię w Ecole de Droit⁵ i w Collège de France w Paryżu.

Aby studiować w Niemczech trzeba znać niemiecki, aby studiować we Francji trzeba mówić po francusku - zatem oba te języki musiała umieć po prostu perfekcyjnie, generalnie na pensjach uczono języków obcych, ale musiała mieć wielkie zdolności w tym kierunku. To stała cecha naszych Bohatek. Eseista zna niemiecki, angielski, rosyjski i hiszpański, wie ile wysiłku i czasu zajmuje nauczenie się tysięcy słówek oraz gramatyki. Można Ją podziwiać! Jest *super*.

Eseista zwraca uwagę iż był jakiś czynnik „pozytywny” zaborów - konieczność poznania wielu języków oraz - dla dobrze sytuowanych - możliwość studiów w najlepszych uczelniach ówczesnej Europy. Kolega z grupy studenckiej - Wietnamczyk - stwierdził iż jedyna rzecz korzystna zostawiona przez okupantów (Francuzów) to alfabet łaciński plus znaki specjalne (jak polskie ą, ę, ś, ć); inne państwa regionu mają pismo ideograficzno-fonetyczne (popularne krzaczkę) co opóźnia/utrudnia (?) informatyzację - idee przychodzą z Zachodu (głównie USA).

Nasza Bohaterka w latach 1906-1910 studiowała historię na Uniwersytecie Lwowskim⁶, tym razem znalazła się w zaborze austriackim. Później uzupełniała studia na uniwersytetach w Paryżu i Hamburgu (1925-1926)!!! Wśród Jej wykładowców byli giganci m.in. Ludwik Krzywicki⁷, Ludwik Finkel⁸ oraz Szymon Askenazy⁹.

Ostatni z wymienionych był promotorem Jej doktoratu. W 1910r. obroniła tenże doktorat na podstawie dysertacji „*Wolność druku w Królestwie Kongresowym w latach 1815-1830*”. Jej promotor to jeden z najwybitniejszych historyków. Stworzył tzw. Szkołę Naukową, czyli liczną grupę naukowców i wychowanków, którzy sami mieli wielkie i nowatorskie osiągnięcia naukowe.

W okresie 1897-1903 była **nauczycielką historii w szkołach prywatnych** w Warszawie, działała jednocześnie w organizacjach społecznych (Koło Kobiet

⁵ <https://droit.pantheonsorbonne.fr/>; część Uniwersytetu **SORBONA** w Paryżu – warto kliknąć.

⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Uniwersytet_Lwowski; o uniwersytecie we Lwowie. <<Podstawowym językiem wykładowym był niemiecki, w 1882 kadra nauczycielska Uniwersytetu została w większości obsadzona polskimi naukowcami (po długiej walce społeczności polskiej, która obroniła uczelnię przed likwidacją na rzecz niemieckiego uniwersytetu w Czerniowcach). Wtedy to rozpoczął się okres świetności uniwersytetu, który na przełomie XIX i XX wieku był największą uczelnią Galicji i drugą w Austrii >>.

⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwik_Krzywicki; wybitny polski naukowiec.

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ludwik_Finkel; <<Ludwik Michał Emanuel Finkel (ur. 20 marca 1858 w Bursztynie, zm. 24 października 1930 we Lwowie) – polski historyk, bibliograf, encyklopedysta^[1], profesor oraz rektor Uniwersytetu Lwowskiego.>>.

⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Szymon_Askanazy; <<Profesor Uniwersytetu Lwowskiego i następnie Warszawskiego. W swoich poglądach politycznych zbliżony do obozu legionowo-piłsudczykowski.>>.

w Warszawie, kierowane przez Stefanię Sempołowską, zrzeszenie studenckie „Spójnia”, PPS, PPS-Lewica). To też ciekawy rys przedwojennych naukowców/ /profesorów iż często miewali lekcje w szkołach średnich!!! Ich absolwenci mieli dzięki temu świetne wykształcenie.

W 1911r. była więziona w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej, przez władze carskie (rosyjskie). Wyszła z więzienia. W okresie od 1918r. do II wojny światowej prowadziła wykłady na Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie (WWP); także tajnie w czasie wojny do roku 1944. W 1933r. została docentem historii gospodarczej w Uniwersytecie Warszawskim na podstawie rozprawy: „*Polityka gospodarcza Robespier’a*”. Ale i tak od 1926r. pracowała na stanowisku profesora w WWP. Ta uczelnia miała filię w Łodzi. Tam też dojeżdżała na wykłady. Poznała miasto. Równocześnie pracowała na Uniwersytecie Warszawskim - była zatem niezwykle pracowita i ‘zorganizowana’, aby połączyć wszystkie te aktywności. Na UW kierowała m.in.:

- Katedrą Historii Społeczno-Gospodarczej (1934-1939);
- Katedrą Historii Polski Nowożytnej (1952-1959)'
- Katedrą Historii Polski XIX i XX wieku (1959-1961).

Była aresztowana przez Hitlerowców, wywieziona została do Niemiec **na roboty przymusowe** - była robotnicą w fabryce żarówek w Berlinie (1944-1945). Już miała ponad 60 lat. To cud iż przeżyła.

uni.lodz.pl/o-uniwerytecie/odznaczenia-ul/doktorzy-honoris-causa-ul/prof-natalia-gasiorowska-grabowska

Tube Maps YouTube Maps ear

UNIWERSYTECIE | UNIWERSYTET

DOKTOR HONORIS CAUSA: PROF. NATALIA GAŚSIOROWSKA-GRABOWSKA

Historyk i działaczka społeczno-oświatowa. Od 1918 r. profesor historii gospodarczej Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie i Łodzi. Od 1933 r. sekretarz komisji badania ruchów społecznych przy Międzynarodowym Komitecie Nauk Historycznych. W latach 1945-1948 profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1952 r. członek Polskiej Akademii Nauk. Od 1905 r. członek PPS-Lewicy a od 1918 r. - Komunistycznej Partii Polski.

Badala dzieje społeczno-gospodarcze Polski, zwłaszcza przemysłu (górnictwo i hutnictwo) oraz historię ruchów i walk robotniczych w Polsce.

Informacja o Doctor-acie Honoris Causa dla pierwszej BOHATERKI

Każdy może sam sięgnąć po książkę [1], publikacja [2] jest polecana. W [1] małym druczkiem, w stylu telegraficznym, zestawiono dziesiątki faktów, dat, instytucji, tytułów. Była tytanem pracy i gorącą patriotką. Po powrocie do zrujnowanej ojczyzny współtworzyła Uniwersytet Łódzki - zasilony m.in. kadra dawniej WWP!!!

Była też organizatorką Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi, a w latach 1946-1948 piastowała **stanowisko Rektora tej Uczelni**. Podseria REKTORZY zawiera na razie trzy odcinki. Obecnie wiele Pań jest rektorami (lub prorektorami) polskich uczelni. Wypromowała 8 doktorów. Została tzw. Członkiem Rzeczywistym PAN tj. Polskiej Akademii Nauk - co jest wyróżnieniem niezwykle prestiżowym. W 1961 roku wyróżniono JĄ dyplomem Doctor-a Honoris Causa na Uniwersytecie Łódzkim!! Zmarła w 1964 roku, w wieku 83 lat, a pracowała prawie do końca życia.

Niezwykła postać! Warto JĄ przypomnieć.

**CIEKAWOSTKA Z KRAKOWA - 1936r. Zjazd
„INTERNATIONAL FEDERATION OF UNIWESITY WOMEN”**

Druga Bohaterka

Kolejną Heroiną jest Pani Dr **Jadwiga KRASICKA**¹⁰. Ona ‘należy’ m.in. do podserii ‘więźniarki obozów i łagrów’. Urodziła się 10 września 1900 roku, a zmarła 3 listopada 1944r. - zamęczona w Hitlerowskim Obozie Ravensbrueck. W tymże obozie więziono także Bohaterki z odc. 7, 61, 62 oraz 63. W odcinku 7, przedstawiono losy Karoliny Lanckorońskiej. Karolina nie wróciła do kariery uniwersyteckiej, nie wróciła po wojnie do Polski - jak wycenić te szkody??

Jadwiga Krasicka studiowała na UJ w Krakowie. Studiowała od roku 1920 historię, a już w 1926 obroniła doktorat, uzyskując stopień doktora filozofii (PhD) na podstawie rozprawy „Kraków i ziemia krakowska wobec konfederacji barskiej” - poniżej podano link do zdigitalizowanej dysertacji - wydanej drukiem. Warto kliknąć.

Z Wikipedii:

<<Konfederacja barska (1768–1772) – zbrojny związek szlachty polskiej, utworzony w Barze na Podolu 29 lutego 1768 roku z zaprzysiężeniem aktu założycielskiego w obronie wiary katolickiej i niepodległości Rzeczypospolitej, skierowany przeciwko: protektoratowi Imperium Rosyjskiego, królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu i popierającym go wojskom rosyjskim. Celem konfederacji było zniesienie ustaw narzuconych przez Rosję, zwłaszcza zapewniających równouprawnienie innowiercom.>>

W 1924 roku osiadła w Łodzi. Pracowała m.in. jako nauczycielka historii i **języka francuskiego** w prywatnych gimnazjach. Pracowała także w Łódzkim Oddziale WWP, od 1929 do 1937 była starszym asystentem w katedrze prof. Grabowskiej-Gąsiorowskiej.

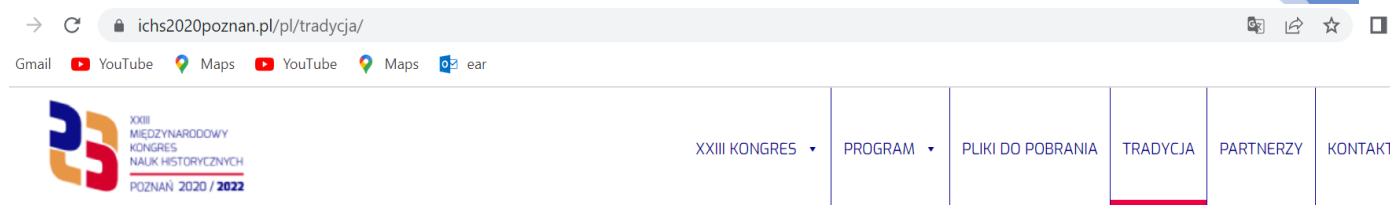

Oś czasowa dla Kongresów HISTORYKÓW, po Warszawie był Zurich!!!

Mogła wiele osiągnąć, była zafascynowana historią, aktywnie uczestniczyła w VII Międzynarodowym Kongresie Historyków¹¹, który był zorganizowany w 1933r.

¹⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Jadwiga_Krasicka; notka w Wikipedii jest dość krótka.

¹¹ <https://amu.edu.pl/wiadomosci/events/xxiii-miedzynarodowy-kongres-nauk-histerycznych>; obecny Kongres z zeszłego roku w Poznaniu – czy był odroczony z powodu COVID-a??

W zakładce „Tradycja” postanowiliśmy zaprezentować w pigułce historię światowych kongresów historyków. „Platforma” ta powstała dzięki wspólnej inicjatywie Zarządu Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych i Komitetu Organizacyjnego XXIII MKNH Poznań 2020/2022. W folderach na osi chronologicznej znajdują się różnej długości teksty na temat kolejnych kongresów (od pierwszego w Paryżu, do ostatniego w Jinan). Na ogół zostały wzbogacone bibliografią, a czasem także ikonografią.

Zamieszczone tu teksty są efektem wspólnej pracy grona koleżanek i kolegów z różnych krajów. Niektóre mają *stricte* autorski charakter, tzn. zostały w całości przygotowane przez jednego autora. W takim wypadku jej/jego nazwisko figuruje pod notką. Pozostałe teksty zredagowane zostały przez niżej podpisanych, przeważnie na podstawie „surowca” przesłanego przez koleżanki i kolegów z krajów, w których odbywały się kongresy, niekiedy wstępnie już opracowanego. Poniżej prezentujemy listę osób w to zaangażowanych, z nadzieją, że nikogo nie pominęliśmy: Stefan Eklöf Amirell, Nora Birkeland, W. (Pim) den Boer, Susan Carr, Nadezhda Chesnokova, Michel Duquet, Bogusław Dybaś, Margot Finn, Miguel Ángel Ladero Quesada, Liu Jiafeng, Martyn Lyons, Agata Łysakowska-Trzoss, Anna Magdzińska, Kristina Matron, Asunción Miralles, Paulina Misiewicz, Maciej Moszyński, Karen M. Offen, Ioan-Aurel Pop, Małgorzata Praczyk, Jean-Claude Robert, Sacha Zala. Za współpracę przy tworzeniu tego „archiwum” pragniemy im w tym miejscu raz jeszcze serdecznie podziękować.

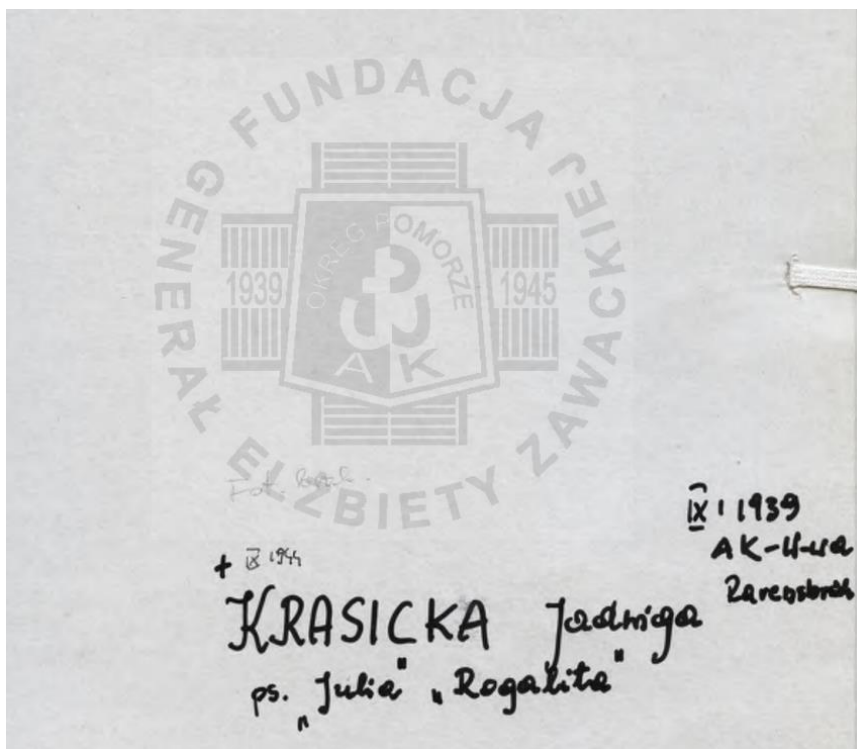
Do współpracy zapraszamy także innych historyków, którzy zechcą uzupełnić w jakiś sposób naszą bazę, zwłaszcza w warstwie ikonograficznej, skorygować pewne informacje, wskazać usterki czy po prostu podzielić się swoimi uwagami.

Po XXIII MKNH cały zebrany tu materiał zostanie przeniesiony na stronę internetową Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych, gdzie będzie dalej udostępniany i, miejmy nadzieję, sukcesywnie uzupełniany.

(Karolina Filipowska, Krzysztof A. Makowski)

Informacje o Kongresów HISTORYKÓW, ostatni odbył się w Poznaniu --- datowany 2020/2022 z powodu COVID-a!!!

W czasie II wojny światowej walczyła w szeregach ZWZ, a potem AK w Łodzi i Warszawie. Aresztowana (Pawiak), torturowana, skazana na uwięzienie w obozie - jednym z najpotworniejszych, najokrutniejszych - specjalnie dla kobiet. Tam wykonywała prace w baraku szpitalnym, zaraziła się tyfusem - umarła.

Warto kliknąć na zasoby ARCHIWUM Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej

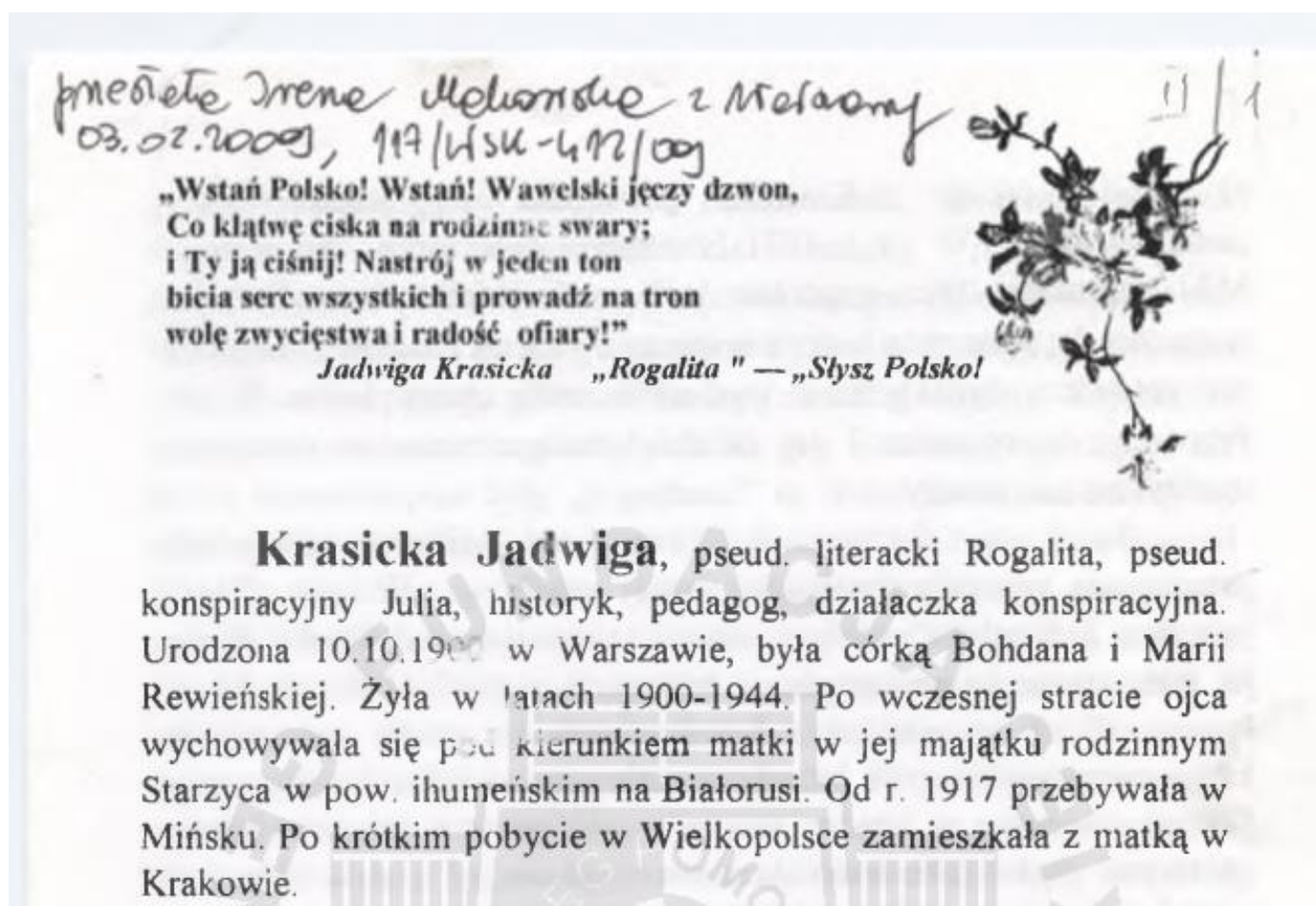
W [1] mamy spis wybranych JEJ publikacji, wydała drukiem m.in. tomik wierszy. Ktoś doprowadził do digitalizacji Jej dysertacji wydanej drukiem - link podano poniżej. Dziś każdy może kliknąć i zapoznać się z osiągnięciem naukowym dr Jadwigi Krasickiej.

Warto przypomnieć Jej postać, co uczyniono przez wydanie publikacji [1] - patrz strony 41-42.

Warto kliknąć na zasoby DZIEŁA Gen. Elżbiety Zawackiej - Archiwum AK - zawartość Teczki BOHATERKI jest zdigitalizowana:

https://kpbc.umk.pl/Content/203421/PDF/Krasicka_Jadwiga_3895_WSK.pdf;

Z Archiwum w Toruniu!!!

Kwartalnik Historyczny Tom 53 (1939-1946)

Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
ISSN 0023-5903

The screenshot shows the BazHum website interface. At the top left is the BazHum logo. To its right are links for 'Advanced search' and 'List of journals'. The main title is 'Krasicka J.' in a large, bold, serif font. Below the title, it says 'Kwartalnik Historyczny, Tom 53, Numer 3-4 (1939-1946)' and 'Józef Feldman'. There is a 'Share:' section with icons for email, Facebook, Twitter, and Google+. At the bottom, there is a 'Checked:' dropdown menu with 'Bibtex' selected and an 'Export' button.

Nie ma dostępu on-line do tego rocznika, ale warto wiedzieć, gdzie szukać.

Trzecia Bohaterka

Ostatnią Bohaterką omawianą w tym odcinku jest Pani doc. dr **Anna Rynkowska** w [1] strony 82-83. Urodziła się 3 lutego 1903 roku w Łodzi i tam umarła w 1984r. Jest zatem rodowitą łodzianką, przeżyła ponad 80 lat i dwie wojny światowe. Wojna „poprzesuwała Polakom życiorysy”. Na studiach doktoranckich zdażyła się uczyć 2 lata do wybuchu II wojny światowej (1937-1939). Jak wiemy mieliśmy być jako POLACY „podludźmi”, wszystkie uczelnie zostały zamknięte, setki profesorów i naukowców zabito natychmiast lub więziono w obozach (obaj najeźdźcy Hitlerowcy i Sowietci). Część profesorów krakowskich zwolniono ze względu na międzynarodowe interwencje, dlatego gdzie indziej zabijano natychmiast np. we Lwowie.

Ona doktorat dokończyła w 1947 roku. Przedstawiła dysertację pt. „Działalność gospodarcza władz Królestwa Polskiego¹² na terenie Łodzi przemysłowej w latach 1921-1931”. To mniej znany okres!! Znamy „Ziemię obiecaną”¹³ - książkę Władysława Reymonta i film Andrzeja Wajdy, ale to końcówka XIX wieku oraz przełom XIX i XX wieku.

¹² <https://histmag.org/Krolestwo-Polskie-18151830-Polniepodleglosc-czy-panstwo-na-niby-9976>; o tzw.

Królestwie Polskim istniejącym od Kongresu Wiedeńskiego 1815 do upadku Powstania Listopadowego w 1931r.

¹³ <https://eszkola.pl/jezyk-polski/opracowanie-1919.html>; <<Akcja powieści toczy się w latach 80. XIX wieku, punktem odniesienia jest śmierć Wiktora Hugo, o której informuje Blumfeld Groszlika w drugim tomie, a która miała miejsce w 1885 roku. Wydarzenia mają miejsce przede wszystkim w Łodzi, tylko chwilami akcja przenosi się do Kurowa i Berlina. >>.

<https://polona.pl/item/mapa-krolestwa-polskiego-z-oznaczeniem-drog-zelaznych-bitych-i-zwyczajnych,ODk1NTE00Dc/1/#info:metadata>; fragment z Łodzią, poniżej.

W 1938r. uczestniczyła w Międzynarodowym Kongresie Historyków w Zurichu - wyżej podano kilka dat i miejsc tychże kongresów.

W czasie wojny (razem z mężem) byli wysiedleni z Łodzi, przebywała w okolicach Łowicza. Udzielała lekcji w podziemnej akcji oświatowej!!! To było zakazane - co(?) nauka polskich dzieci.

Po wojnie pracowała na Uniwersytecie Łódzkim, w Katedrze Historii Gospodarczo-Społecznej, naprzód jako starszy asystent, a potem adiunkt. Dodatkowa praca to: Gimnazjum i Liceum Męskim w Łodzi (nauka łaciny), Archiwum Miejskie (kustosz) oraz Archiwum Państwowym!!! W latach 1967-1974 była lektorką języka włoskiego na UŁ (znała czynnie **6 języków obcych**).

Dalej w [1] na pół strony zestawiono tytuły wybranych Jej publikacji. Anna Rynkowska¹⁴ „Urodziła się w [...] rodzinie robotniczej. Była córką Jana Staniszewskiego i Marianny z Bugajków, przybyłych do Łodzi z guberni kaliskiej pod koniec XIX w”. Studiowała prawo w latach 1922-1924, ale go nie ukończyła. Potem przeniosiła się (po przerwie) do WWP na Wydział Humanistyczny.

¹⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Anna_Rynkowska; dane z Wikipedii.

Tytuł magistra zdobyła w 1936r. W 1955r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna nadała Annie Rynkowskiej tytuł **docenta**. Dziś nie ma już tego tytułu w Polsce... Każdy czytelnik może sięgnąć do polecanych oryginałów - podstawowych i dodatkowych.

Św. Anna z Faras w Sudanie - odkopana przez polskich archeologów

uni.lodz.pl/o-uniweryście/historia-unilodz/prof-teodor-mieczyslaw-vieweger

Uniwersytet Łódzki

POSTĘPOWY PEDAGOG | WYBITNY ORGANIZATOR I BUDOWNICZY ŁÓDZI AKADEMICKIEJ

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

ul. Narutowicza 68, 90-136 Łódź
NIP: 724 000 32 43
KONTAKT

Newsletter #UniLodz:
- adres e-mail - DODAJ

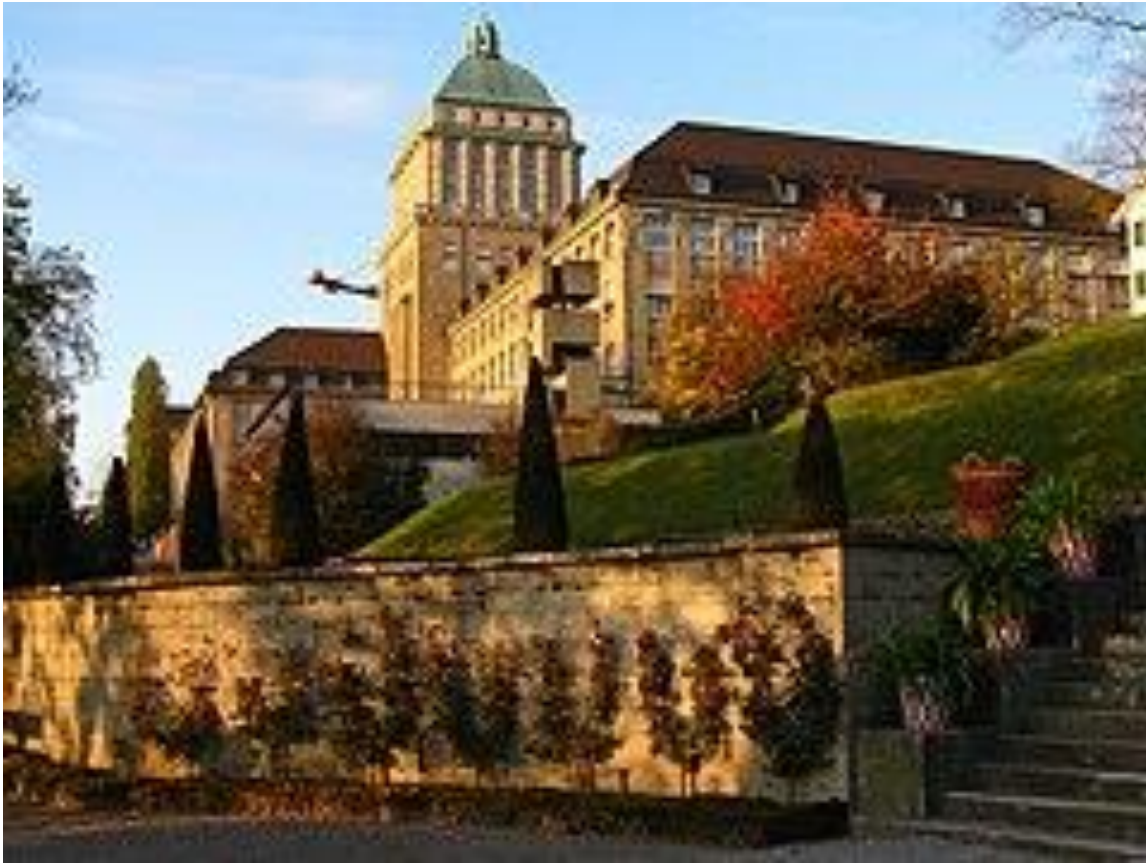
Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych | Informacja dot. przetwarzania danych osobowych

Bądź na bieżąco
Obserwuj Uniwersytet Łódzki w mediach społecznościowych

SKLEP UŁ
LISTA WYDZIAŁÓW I JEDNOSTEK
MAPA STRONY
POLITYKA PRYWATNOŚCI
O STRONIE

ZARZĄDZAJ COOKIES

Uczelnia naszej Heroiny (po wojnie)

Źródło WIKIPEDIA – Uniwersytet w Zurychu – tu trzecia Bohaterka była na konferencji historyków

Ta Heroina, jak i poprzednie godne są przypomnienia i zapamiętania. Jak rozwijałaby się Polska gdyby nie wojna? Czy to nie „dziwne” iż córka robotników nauczyła się 6 języków obcych?? A eseista ma 68 lat i kiedyś mu mówili, iż dzieci „z nizin społecznych” nie miały szans w kapitalistycznej Polsce. Można na podstawie serii przewartościować sobie i uporządkować, i uzupełnić wiedzę szkolną. To kilkaset postaci...

DODATEK

WSP

- z czasów socjalizmu, państwowe

Cytat z Wikipedii:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wy%C5%BCsza_szko%C5%82a_pedagogiczna;

<< W 1946 powstały pierwsze 4 Państwowe Wyższe Szkoły Pedagogiczne: w Gdańsku, Katowicach (zamknięta w 1947), Krakowie **i Łodzi**, a w 1950r. trzy kolejne: w Katowicach, Warszawie i Wrocławiu (przeniesiona do Opolu). W 1965 utworzono WSP w Rzeszowie, w 1973r. dalsze 3 Wyższe Szkoły Pedagogiczne: w Kielcach, Szczecinie i Zielonej Górze, a w 1974 – 5 (w Bydgoszczy, Częstochowie, Olsztynie, Siedlcach i Słupsku). Ostatnią szkołą typu WSP była Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, która powstała w 1976r. z przekształcenia Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej.

Część wcześniej utworzonych szkół pedagogicznych **została włączona do istniejących uniwersytetów (w Warszawie i Łodzi)**, natomiast pozostałe dały początek **nowym uniwersytetom** (w Gdańsku, Katowicach, Olsztynie, Opolu, Rzeszowie, Szczecinie i Zielonej Górze) oraz **akademiom (w Bydgoszczy, Częstochowie, Kielcach, Krakowie i Siedlcach)**, przekształconym po 2000 również w uniwersytety (poza Akademią Pomorską w Słupsku i Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie).>>

Eseista pochodzi z Bydgoszczy dziś uczelnia wywodząca się z tradycji WSP nazywa się **Uniwersytet Kazimierza Wielkiego – UKW¹⁵** w Bydgoszczy.

Na zachodzie jest idea, aby były uczelnie o nazwie UNIWERSYTET, który gromadzi wszelkie dziedziny. Bywają też Universities of Applied Sciences/Fachhochschulen uczelnie typu polskie “państwowe wyższe szkoły zawodowe”.

---

¹⁵ <https://www.ukw.edu.pl/>; uniwersytet w rodzinnym mieście eseisty.

INNE PUBLIKACJE ORAZ LINKI

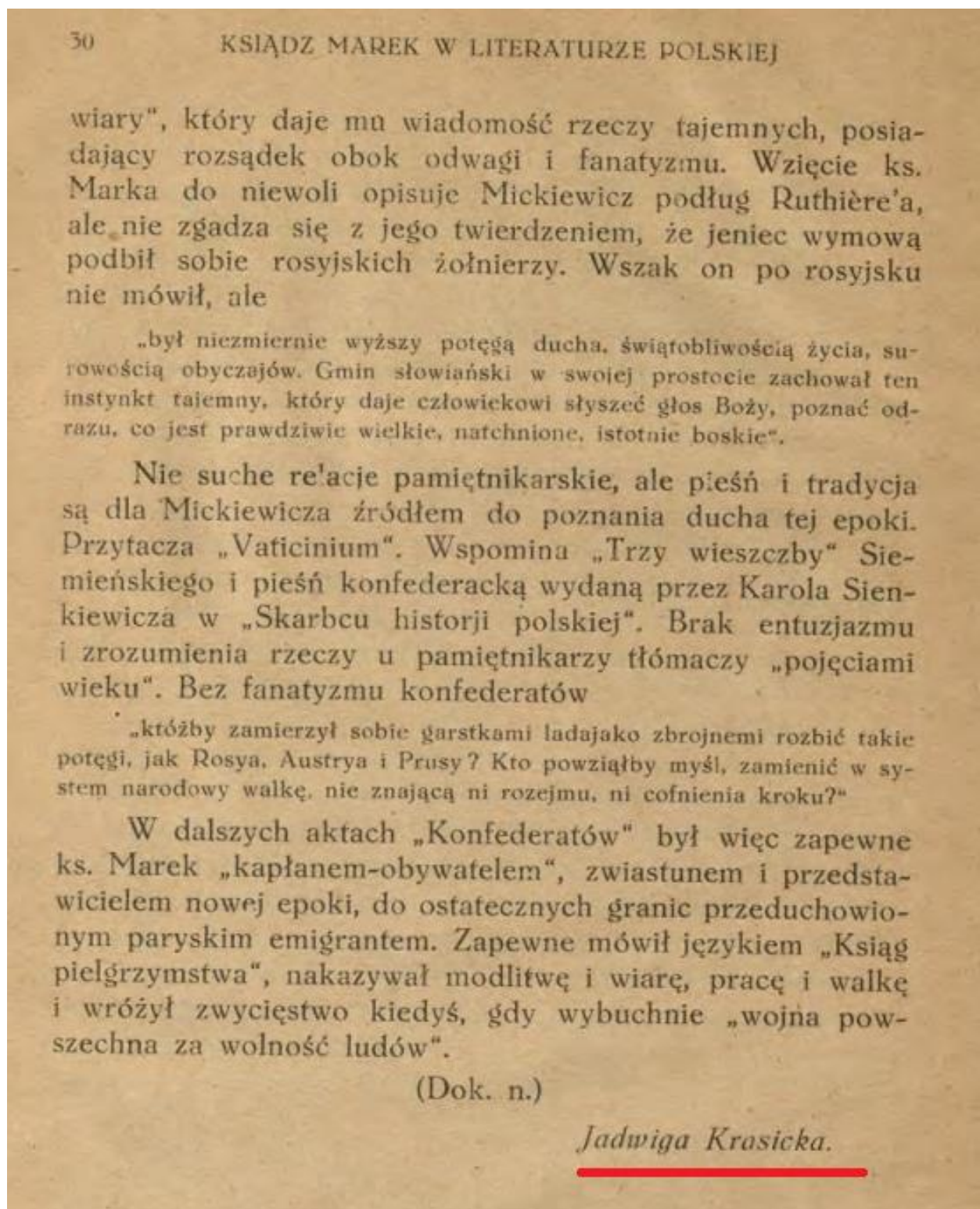
- a. GAŚSIOROWSKA-GRABOWSKA, Natalia. *W stulicę wiosny ludów, 1848-1948: wydawnictwo zbiorowe pod. red. Natalii Gąsiorowskiej*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1953.
- b. KOLBUSZEWSKA, Jolanta. Łódź „ziemią obiecaną” polskich historyczek? Drogi do samodzielności naukowej kobiet w PRL-u. In: *Kolbuszewska J., Stobiecki R.(red.), Historia i pamięć. Studia i szkice historiograficzne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016; Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2016.
- c. KOLBUSZEWSKA, Jolanta. Kobiety w nauce. Akademicki awans polskich historyczek wczoraj i dziś. *Sensus Historiae*©, 2015, 19.2.
- d. KOLBUSZEWSKA, Jolanta, et al. Kariery naukowe historyczek samodzielnych pracownic nauki w latach 1945–1989. *Klio Polska*, 2020, 12: 179-195.
- e. PARZYNOWSKA, Małgorzata. Kobiety w profesorskich togach w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945-1990. 2015.
- f. RUTKOWSKI, Tadeusz Paweł. 19. Natalia Gąsiorowska-Grabowska (1881–1964). In: *Nation and History*. University of Toronto Press, 2016. p. 336-351.

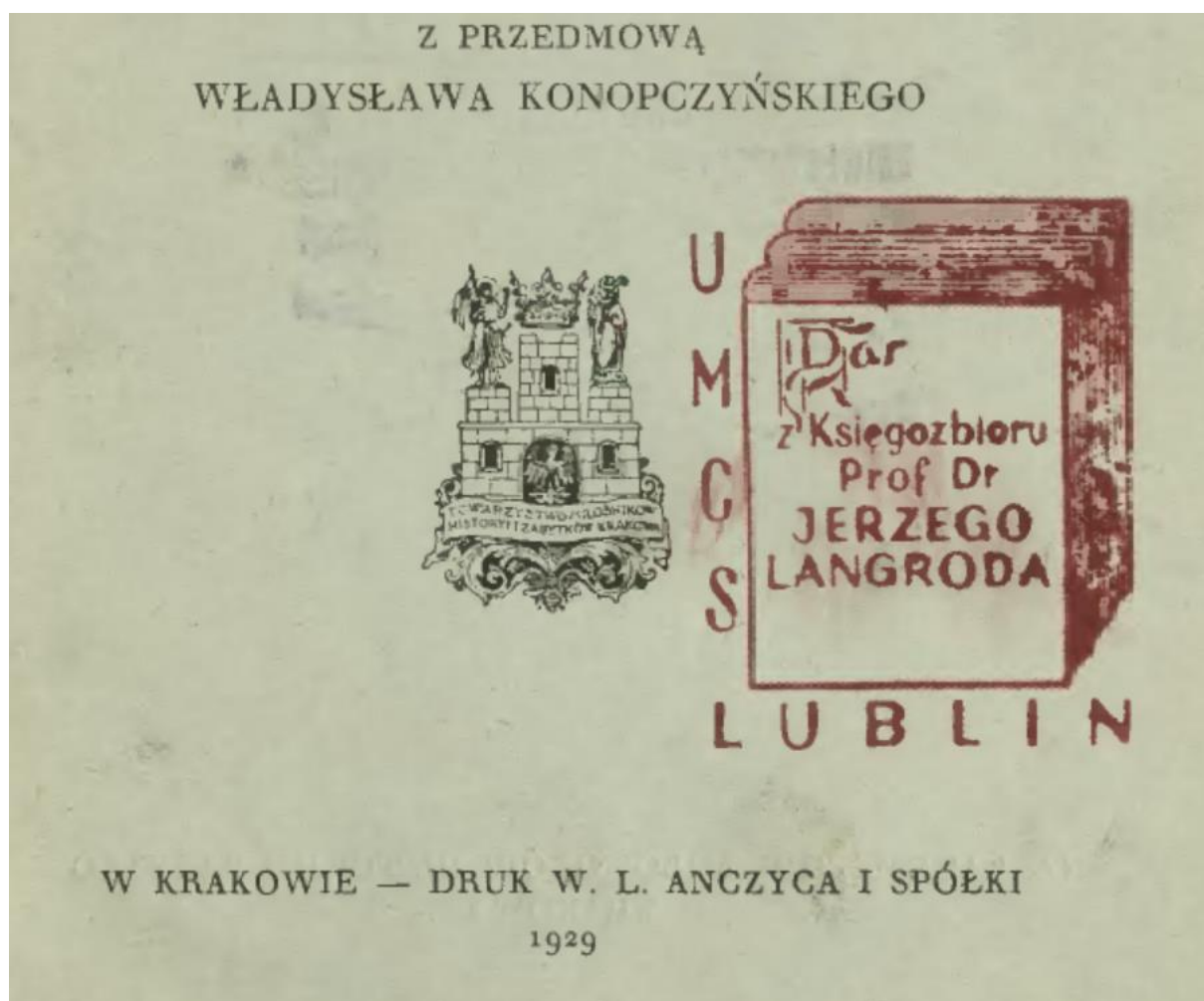
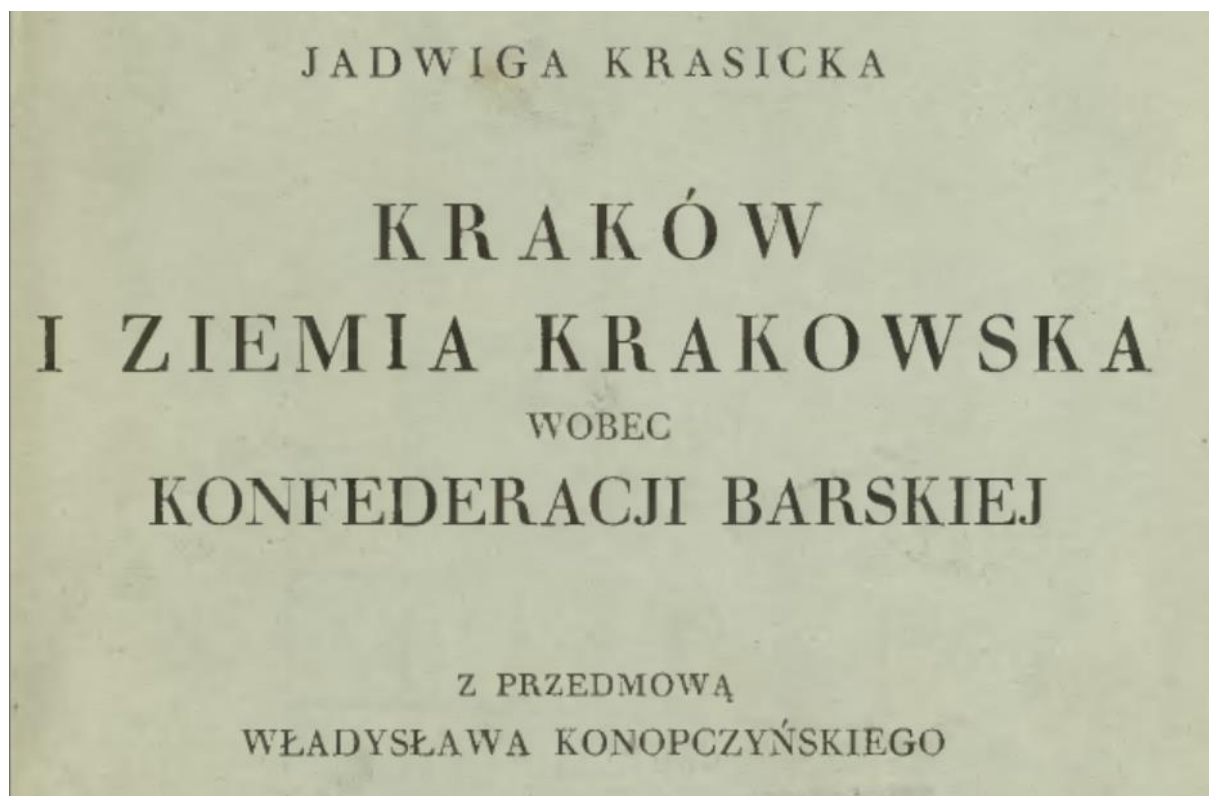
The screenshot shows a web browser window displaying a document page on Degruyter. The browser tabs include 'alternatywna edukacja, baranow...' and '19. Natalia Gąsiorowska-Grabow...'. The address bar shows the URL: 'degruyter.com/document/doi/10.3138/9781442627222-021/html?lang=en'. The page content includes a navigation bar with 'SUBJECTS', 'SERVICES', 'PUBLICATIONS', and 'ABOUT'. The main content area features the title '19. Natalia Gąsiorowska-Grabowska (1881–1964)' and the author 'Tadeusz Paweł Rutkowski'. It indicates the document is from the book 'Nation and History' and provides a DOI link: 'https://doi.org/10.3138/9781442627222-021'. There are buttons for 'Cite this' and 'Share this'. A prominent message states: 'You are currently not able to access this content. Not sure if you should have access? Please log in using an institutional account to see if you have access to view or download this content. For more information see https://www.degruyter.com/how-access-works'. On the right side, there is a 'Buy Chapter PDF' button with a price of '30,00 €'. The bottom of the screenshot shows the Windows taskbar with the search bar 'Wyszukaj' and system tray icons for temperature (4°C) and date (15.03.2023).

g. **KRASICKA, Jadwiga**. Książek Marek w literaturze polskiej. 1924.

https://rcin.org.pl/ibl/Content/80617/PDF/WA248_104042_F-23-712_krasicka-ksiazek_o.pdf; on-line.

Scan książki do czytania na ekranie:

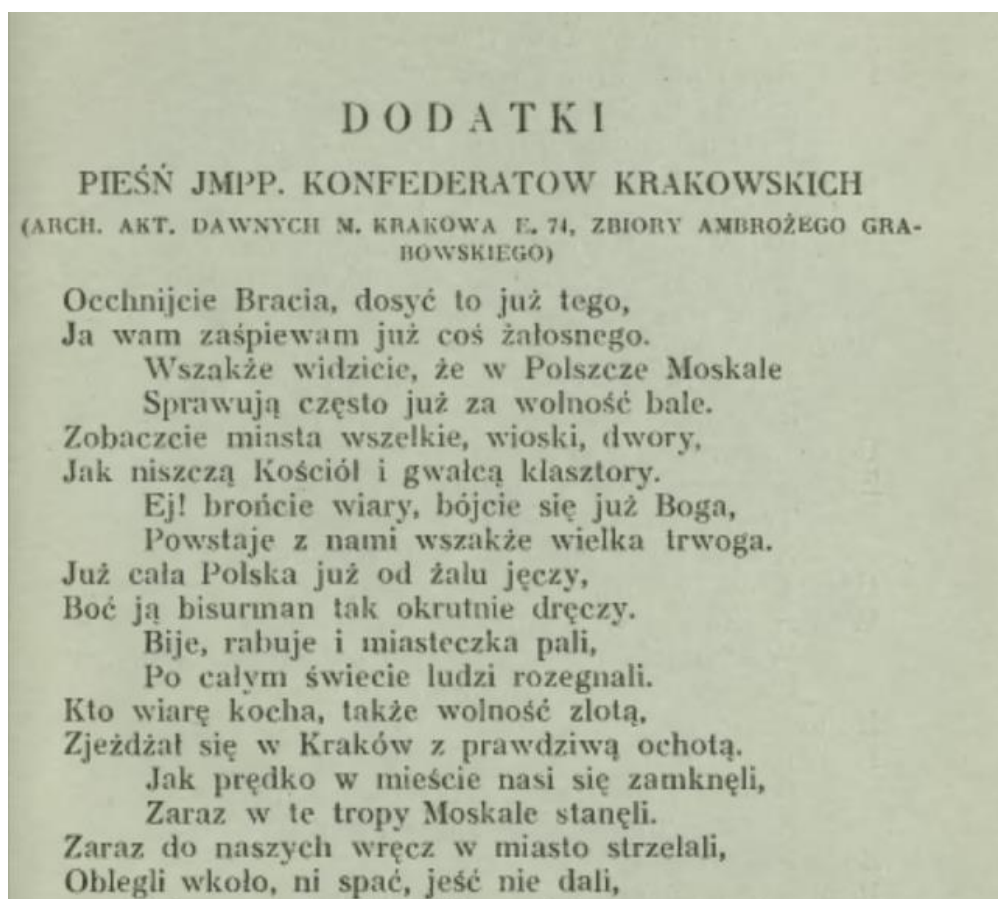

<http://dlibra.umcs.lublin.pl/publication/5007>;

<http://dlibra.umcs.lublin.pl/dlibra/publication/5007/edition/7467/content>; cały doktorat naszej BOHATERKI, dostępny jest on-line. Cud digitalizacji!!!!!!!!!!!!

174 strony – polecam.

WYPIS Z RELACJI, KTÓRA WŁOŻONA ZOSTAŁA DO
GAŁKI WIEŻY RATUSZA KRAKOWSKIEGO W CZASIE
REPERACJI TEJŻE W R. 1783

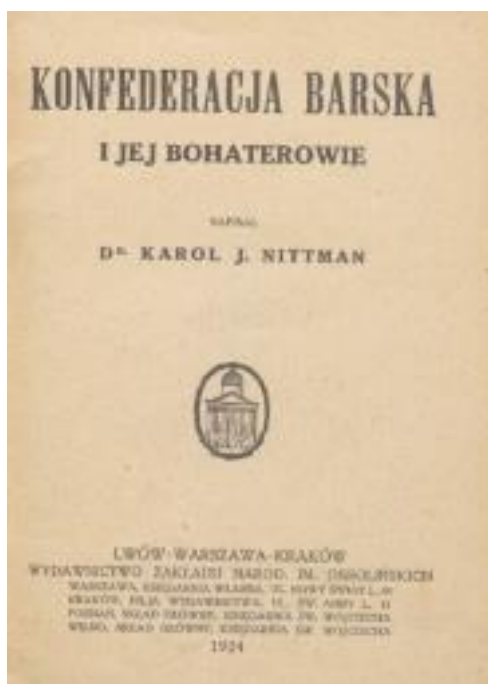
(ZBIORY AMBR. GRABOWSKIEGO, JAK WYŻEJ)

Z smutkiem wspomnieć należy, iż w r. 1768, die 21 Junii za prezydencji życzliwego miastu radnego P. Piotra Szastera, miasto nasze przez województwo do podniesienia konfederacji, myśлом najjaśniejszego Monarchy, Stanisława Augusta przeciwnej, przyniewolone było, która wiele sprawiła ludności i całemu miastu nieszczęśliwości, — przez 8 niedziel w mocnem od wojska rosyjskiego (którego in circa znajdowało się 12.000) zostając oblężeniu — lud głodem mierzony, budowle, bramy i baszty częstemi atakami kołatanę, przedmieścia i cyrkumferencje, Garbarze, Zwierzyniec, Piaski, Biskupie, Kleparz, Smoleńsko, Retoryka, Lubicz, Wesola z gruntu popalone zostały, — i ludzi niemało, mniej jednak niż Moskwy, naginęło. Tej konfederacji marszałkiem był p. Czarnocki.

Z tejże relacji:

Jan Kozłowski, radca krakowski, J. Kr. Mości sekretarz, kawalerem złotej ostrogi w r. 1764 na koronacji Stanisława Augusta szczęśliwie nam panującego pasowany, który własnym kosztem swym 2 generalów rosyjskich, Prozorowskiego i Apraksyna, miasto nasze w czasie konfederacji po zdobyciu obejmujących, ze sztabem licznych oficerów i marszałkami w mieście znajdującymi się, Czarnockim, krakowskim i Bronickim, sanockim w wygłodniałym czasie hojnie za miasto częstował, osłaniając niedostatek miasta i ludzkością swą kosztownie przyjmował. Został radnym w r. 1759. Podejmowanie tych gości było die 18 augusti 1768 r.

Ten doktorat to dowód JEJ 'benedyktyńskiej' pracy i kwerendy w źródłach.

<https://polona.pl/item/konfederacja-barska-i-jej-bohaterowie,NzU4NjU5MDA/4/#info:metadata;>

[http://www.nasradziszow.com/artyku%C5%82y-o-radziszowie/22-artykuly-o-radziszowie/od-xvii-do-xx-wieku/82-tyniec-jako-twierdza-konfederat%C3%B3w-barskich-1768-1772.html;](http://www.nasradziszow.com/artyku%C5%82y-o-radziszowie/22-artykuly-o-radziszowie/od-xvii-do-xx-wieku/82-tyniec-jako-twierdza-konfederat%C3%B3w-barskich-1768-1772.html)

Opublikowano: czwartek, 09, maja 2013 08:01
Administrator.

Tyniec jako twierdza Konfederatów Barskich

W roku ubiegłym minęło ponad 230 lat od wybuchu pierwszego w dziejach Polski powstania narodowego trwającego przez 4 lata (1768-1772), a znanego pod nazwą "Konfederacji Barskiej". Przyczyn wybuch powstania oraz jego skutki nie są jednoznaczne. Wiadomo jednak, że sytuacja polityczna w kraju nie była najlepsza.

Zaledwie 4 lata wcześniej (1764) na tron polski wybrany został Stanisław Poniatowski. Nie posiadał on poparcia większości narodu. Popierała go jednak caryca Katarzyna, która umiejętnie podsyciała niesnaski między królem a poszczególnymi stronnictwami będącymi bezwolnym narzędziem w rękach poszczególnych magnatów. W kraju stacjonowały wojska rosyjskie pod pretekstem obrony innowierców, których położenie było znacznie korzystniejsze niż w szeregu krajów europejskich.

KSIĄŻKI O WWP:

- A. Krzysztof Baranowski: ALTERNATYWNA EDUKACJA W II RZECZYPOSPOLITEJ, WOLNA WSZECHNICA POLSKA, Towarzystwo Wolnej Wszechnicy Polskiej, Warszawa 2001.

- B. Zofia Skubała-Tokarska: SPOŁECZNA ROLA WOLNEJ WSZECHNICY POLSKEJ, Ossolineum, Warszawa – Wrocław 1967.

//eseista je czytał, tak jak [1] dzięki Wypożyczalni Międzybibliotecznej ATH. Serdeczne Podziękowania dla Pań.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

ŁÓDŹ

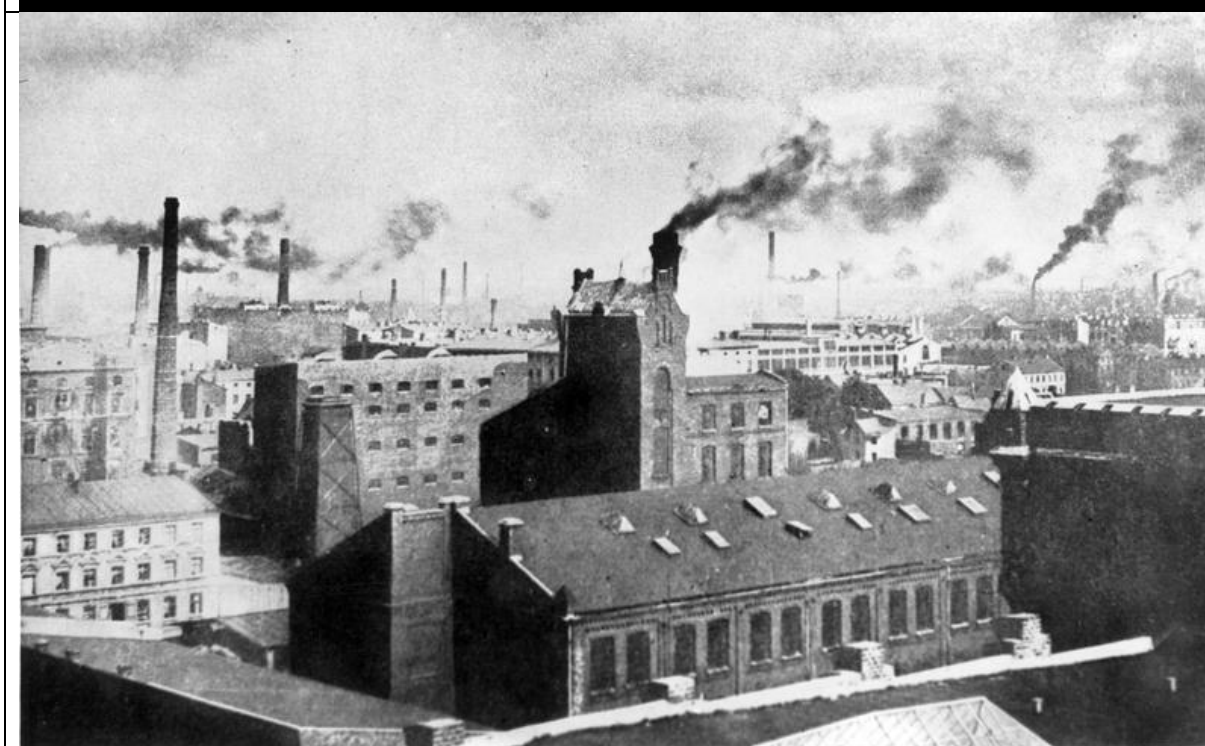
Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

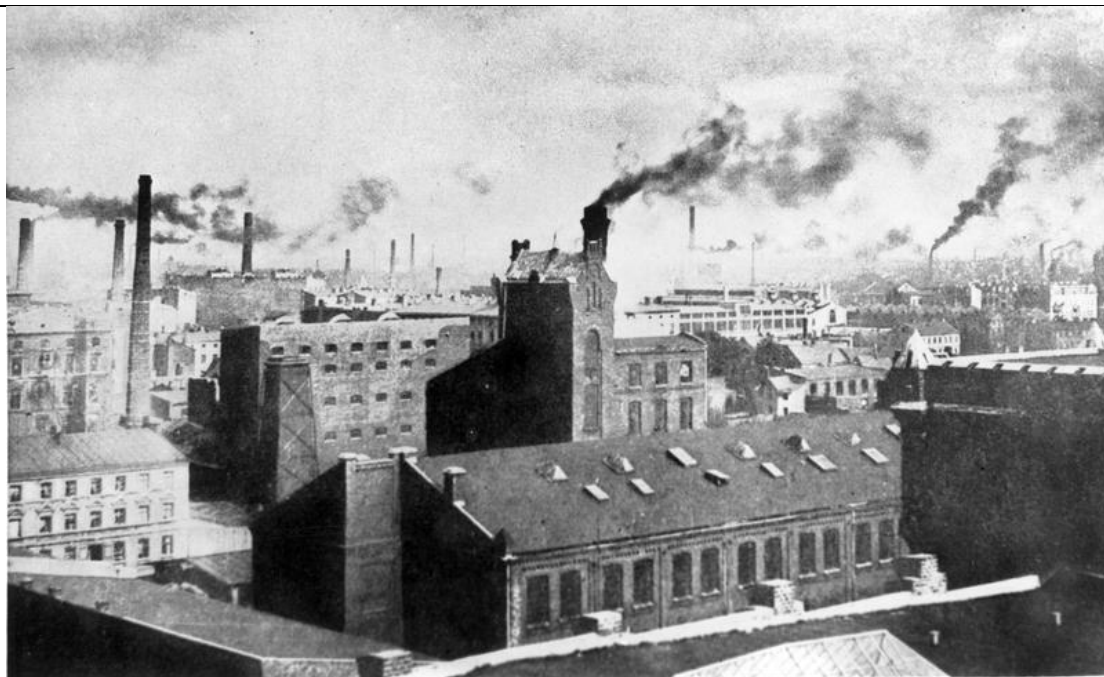

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Szkoła Śrdnia w Łodzi

Pomnik z motywem polskich orłów w Poznaniu

Narodowe Archiwum Cyfrowe

W tle słynne zakłady włókiennicze Poznańskiego

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Wolna Wszechnica Polska przy ulicy Nowo-Targowej w Łodzi

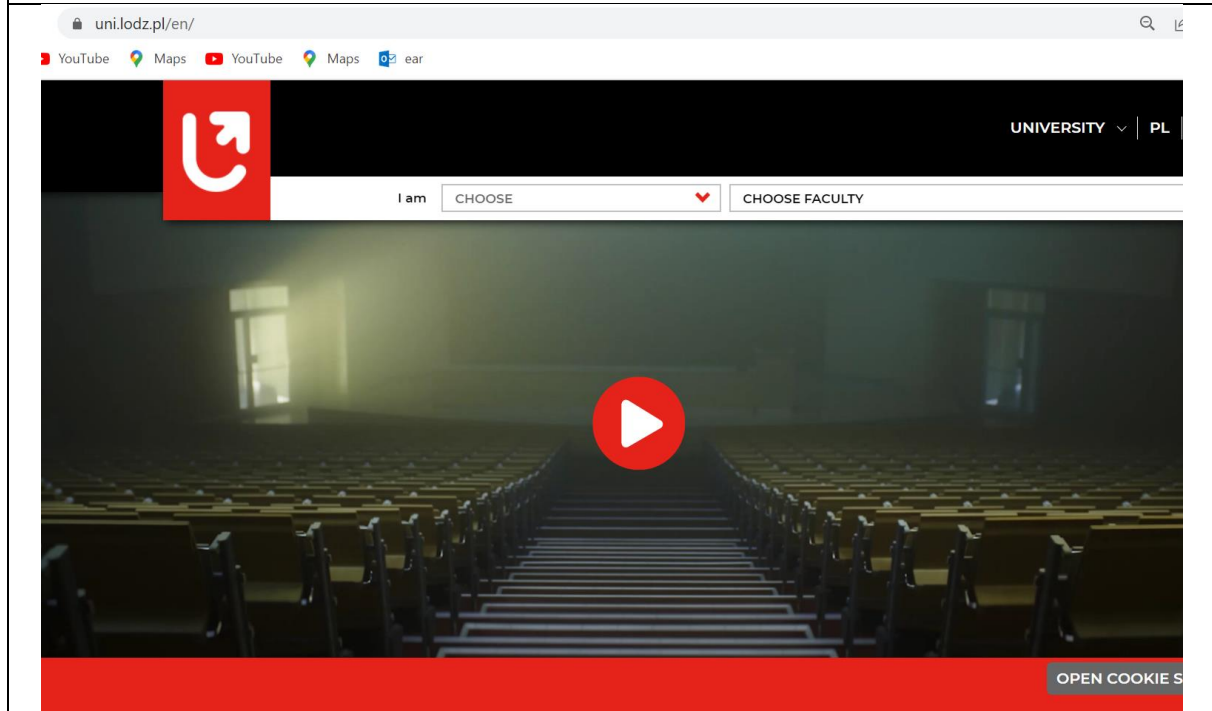

Narodowe Archiwum Cyfrowe

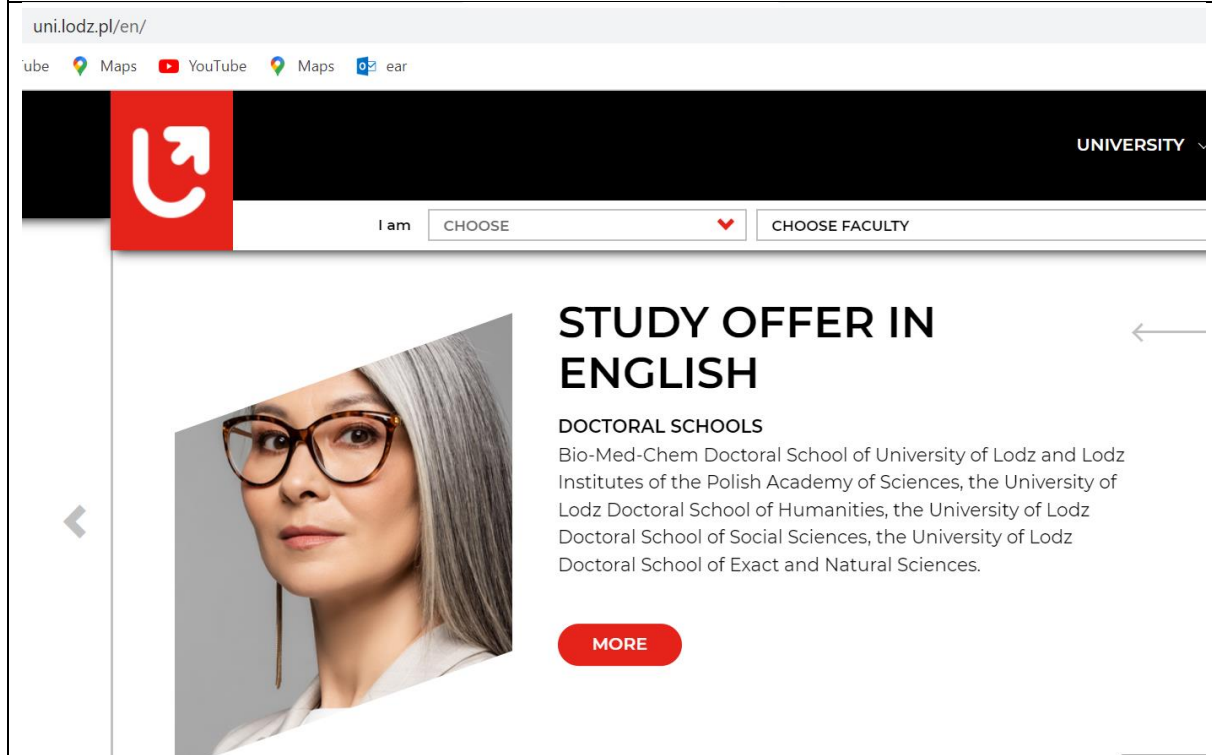

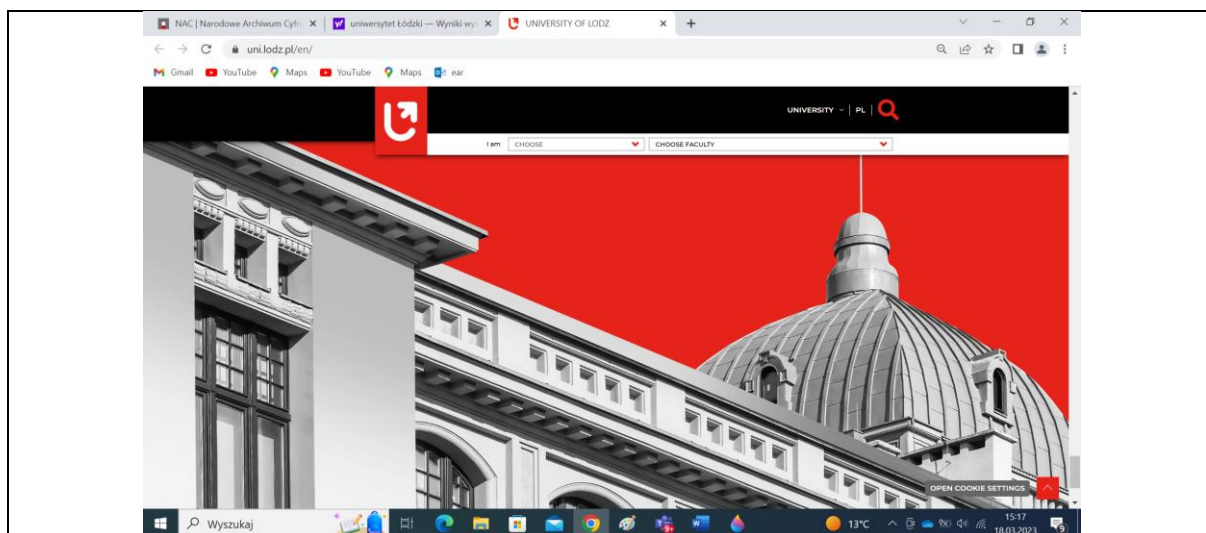
Narodowe Archiwum Cyfrowe

UNIWESYTET ŁÓDZKI

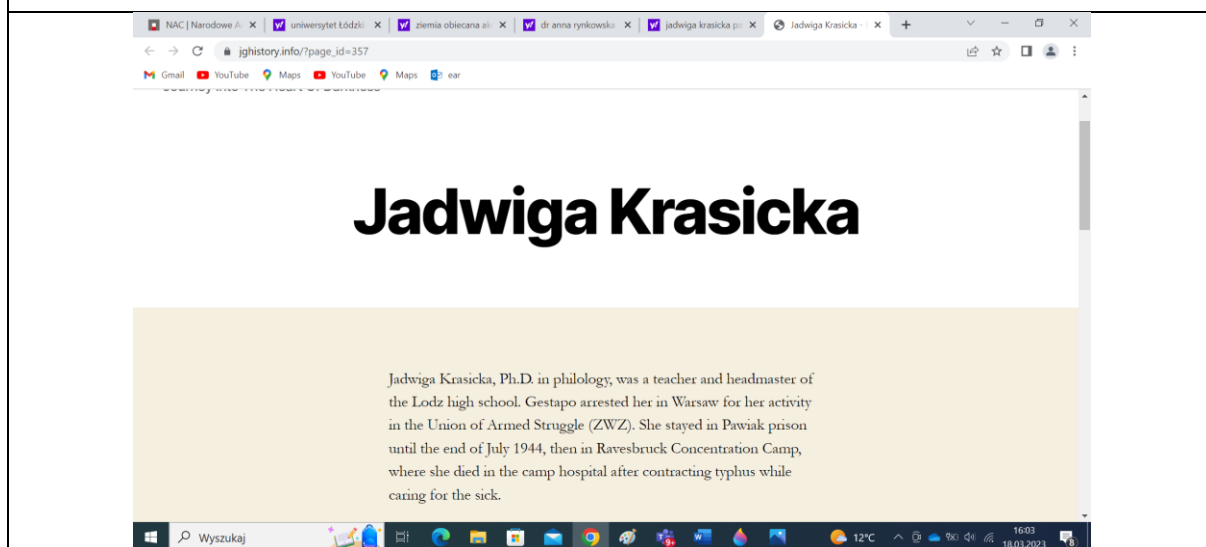

ATH w Bielsku-Białej powstała jako kontynuacja
Filii Politechniki Łódzkiej w Bielsku-Białej

https://jghistory.info/?page_id=357; Wiersz Jadwigi po angielsku

The prisoners speak.

Fragment.

Silent grave won't wrap us in green sod,
Nor will be there, wind in the pines above.
Yellow sand won't cover our tired eyes.
Tombstones' voices with inscriptions tell nothing about us.
From broken and loving hearts, no rose bush will sprout,
And the roots of lofty forest trees won't tuck us up.

Pawiak prison, 1944

WIĘZIENIE PAWIAK – TU WIĘZIONO (HITLEROWCY) JADWIGĘ KRASICKĄ

Zatarto ślady, więzienie zburzono ...

Były też obozy dla mężczyzn w pobliżu RAVENSBRUECK.

Zdjęcia NAC oraz eseista - Stan Zawiślak.